O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
O‘ZBEK TILI KAFEDRASI

“OLIY TA’LIMDA DARSDAN TASHQARI MASHG‘ULOTLAR – TALABALARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISH OMILI”

Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

MATERIALLARI

Navoiy-2018

Bugungi kunda qator rivojlangan mamlakatlarda bu borada katta tajriba to'plangan bo'lib, ushbu tajriba asoslarini tashkil etuvchi metodlar **interfaol metodlar** nomi bilan yuritilmoqda.

Ta'lim berish ilg'or pedagogik texnologiyalarning zamonaviy o'quv-uslubiy majmualarini yaratish va o'quv-tarbiya jarayonini didaktik jihatdan ta'minlash umumiy o'rta ta'limning asosiy shartlaridan biri sifatida belgilangan. Darhaqiqat, ilg'or pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining ta'sirchanligini oshiradi, talabalarning mustaqil fikrlash jarayonini shakllantiradi, talabalarda bilimga ishtiyoq va qiziqishni oshiradi, bilimlarni mustahkam o'zlashtirish, ulardan amaliyotda erkin foydalanish ko'nikma va malakalarni shakllantiradi. Pedagogik texnologiya o'qituvchi rahbarligida talabani mustaqil o'qishiga, bilim olishga, fikrlashga va ayni paytda kuzatuvchanlikka, tashabbuskorlikka, ijodkorlikka o'rgatishni kafolatlaydigan jaroyon hisoblanadi. Bu esa o'qituvchining o'z ishiga munosabati: bilimi, mas'uliyati, ijodiy izlanishi, qolaversa, mahoratiga bo'g'liq. Chunki, yangicha ta'lim standartlarini o'zlashtirish kafolati yangicha zamonaviy texnologiya asosida ish yuritishni taqazo etadi. Pedagogik texnologiya – insonga oldindan belgilangan maqsad bo'yicha ta'lim-tarbiyaviy ta'sir o'tkazish faoliyatidan iborat.

Matematika darslarida noan'anaviy usullardan, qiziqarli o'yinlardan foydalanganimizda talabalarning, avvalo, darsiga bo'lgan qiziqishlari ijobiy tomonga o'zgardi. Matematika darsiga qiziqmagan talabalarda darsga qiziqish uyg'ota oldik. Bundan tashqari, matematika darslarida interfaol usullardan, o'yinli texnologiyalardan, qiziqarli o'yinlar o'tkazish, talabalarini kichik guruhlarga bo'lib ishlash kabi usullardan foydalanganimizda talabalarning mashg'ulot davomida erkin harakat qila olishga, o'zlarida his etayotgan tortinchoqlik, uyatchanlik, biladigan narsasini aytib berishga jur'at eta olmaslik kabi salbiy xarakterlaridan qutulishga, erkin fikrlash, mustaqil ravishda xulosa chiqarish, fikr-mulohazalarini va xulosalarini erkin bayon eta olish, kamtarlik, rostgo'ylik, hushmuomalalik, mehnatsevarlik kabi qobiliyatlarini shakllantirishga va uni rivojlantirishga erishdik.

Xulosa qilib aytish mumkinki, har bir pedagogik texnologiyaning samaradorligi uning o'ziga xos xususiyatlarida ekan, zero, mustaqil ta'limni to'g'ri va maromida tashkil etish belgilangan maqsadga erishishda, bu xususiyatlar orqali talabalarda ma'lum ko'nikma va qobiliyatlarni shakllantirish va mustahkamlash bilimli, yetuk kadrlar yetishib chiqishiga xizmat qiladi.

ТАЛАБАЛАРИМИЗНИНГ ИЖОДИЙ ФАОЛИЯТИНИ ВА ФАНЛАРНИНГ НАЗАРИЙ АҲАМИЯТИНИ ОШИРИШДА МУСТАҚИЛ ИШЛАРНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ

Шавқиева Дилфуза Шакарбаевна
Гулистон давлат университети, Филология факультети
"Чет тиллари" кафедраси ўқитувчиси

Хозирги дастурлар маълумотнинг назарий савиясига талабларни талабларини оширишга, ўқишнинг дастлабки кунларидан бошлаб, талабаларда ижодий фикрлашни ривожлантиришга, уларда фанларнинг назарий тушунчаларини ҳосил қилишга, умумлаштириш ва мантиқий мулохаза юритиш малакаларини шакллантиришга қаратилган.

Чет тили ўқитишда, ўқитиш воситалари мухим аҳамиятга эга. Ўқитиш

воситалари деганда чет тили ўқитишда фойдаланиладиган, қўлланиладиган, куроллар тушунилади. Чет тили ўқитишнинг турли ўқитиш воситалари мавжуд. Инглиз тили ўқитувчиси улардан фойдаланиб талабаларга тил материалларини ўргатади, тушунтиради, малака ва кўникма ҳосил қилади. Улар етишмаса ёки бўлмаса талабаларга инглиз тилидан тулиқ амалий бил им беришимиз, уларни тарбиялашимиз қийинлашади. Воситаларни қўллаш тез тушунишга, ҳотирада сақлашга ёрдам беради. Ҳозирги даврда ўқув воситаларига дастурлар, инглиз тили дарсликлари, ўқитувчи китоблари, турли расм, жадваллар, техник воситалар киради. Воситаларни кўриш турларига (расм, предмет, жадваллар) ва кўриб тинглаш воситаларига (кинофилм, овозли диафилмлар, видеофонограммалар) ажратилади. Билимларни ўзлаштириш жараёнида ўқувчиларнинг ақлий камол топиши ва тўғри тарбияланиши ўз-ўзидан амалга ошмайди. Бунинг учун педагоглар маълум даражада таъсир кўрсатиши хам нихоятда зарур.

Ҳозирги куннинг талаби ўқув жараёнини талабаларда фақат такрорлашга доир фикрлашни эмас, ижодий тафаккурни хам шакллантиришдан иборат. Мустақил ишлар талабалар ижодий фаолиятини оширади. Талаба берилган мавзу юзасидан ннтернетдан ёки турли адабиётлардан маълум олади, *ўзи* устида ишалайди, изланади. Ўрганган маълумотларини, билимларини ўқитувчига баён қилади. Бу талабаларни фикрлашини кенгайтиради.

Биз фонограммалардан фойдаланиб, фонетик, огзаки нутқ машғулоти, тақлид қилиш, тинглаш, грамматик структураларни нутқда таний олиш машқларини бажаришимиз мумкин. Техник воситаларни қўллаганимизда сунъий инглиз тили мухитини яратишимиз, инглиз тилиии ўзини кўргазмали килиб кўрсатишимиз, тинглаб тушунишни ўрганишимиз, хамда ўқув жараёни фаоллаштиришимиз, жонлаштиришимиз, қизиқарли ташкил килишимиз мумкин. Ҳар бир ўқувчи чет тилини ўрганишда воситаларни кенг қўллаши лозим, шунда у тезда натижага эришади.

Ривожлантирувчи таълим шароитида ндрок этишнинг ўзига хос томони талабанинг ўзлаштирилмаган сохани тенглаштириш, таққослаш, конуниятларини аниқлаш, қўйилган муаммони ҳал этишнинг турли йўлларини излаб топиш, талаба учун оптимал бўлган усулни амалий тарзда ўзлаштиришдаги актив фаолият натижаси сифатида талаба ахборотни ўзлаштирибгина қолмай,жамоа изланишга ва натижалардан қониқишга алоқадорлик хиссини сезади, англайди.

Ҳар кандай ўқув материалини ўрганиш ўқувчининг камол топишига, ундаги фикрлаш мантиқининг, билиш кучлари ва ўкиш мотивининг ривожланишига таъсир кўрсатади. Ўқитишнинг ривожлантирувчи мақсадини амалга ошириш тарбиявий мақсадни амалга оширишга ўхшайди. Битта дарсда анализ, синтезнинг мантиыий усулларики, мавхум фикрлаш қобилиятини ривожлантириш, фаол ва мустақил фикрларни шакллантириш вазифасини қўйиш ва амалга ошириш мумкин эмас. Дарснинг камол топтириш максадини амалга ошириш доимий равишда маълум гояларни режалаштириш ва фикрлаш мантиқини, фаоллик ва билишга қизиқишни ривожлантиришдан иборатдир.

Талаба ва ўқитувчи, талаба ва талаба, талаба ва ўқув воситалари ўртасидаги интерактив усул коллектив, жамоа, гурухларга бўлиб ишлаганда амалга ошади.

Ингерактив таълим олиш методлари;

-интеллектуал машқлар;

-муаммолар технологияси;

-ўйин тарзидаги метод;

Интерактив машқлар асосий мақсади мантиқий фикрлашга ёрдам беради. Талабалар қуйидаги машқларни бажариб анализ, синтез, моделлар. графиклар, жадваллар тузивши ўрганадилар;

-Нашриётда ва адабиётдаги фикрларни анализ қилиб;

-Турли қонунларни анализ қилиш ва амалиётда синаб диаграммалар, жадваллар тузиш;

Маълумки бизнинг шароитимизда чет тилини ўрганишда таъбиий нутқий вазифалардан фойдаланиш имконияти оз бўлганлиги сабабли учун ҳам сунъий нуткий вазифаларидан фойдаланишга тўғри келади Бундай нуткий вазифалар эса, одатда вербал йўл билан ва турли хил кўргазмалардан, ҳамда ўкитшпнинг техник воситалардан кенг фойдаланиш орқали амалга ошади. Тарбиявий мақсаднинг натижалари таълимий мақсаднинг натижалари каби муайян ва аник бўлмайди. Тарбиявий мақсад турли ўқувчида турлича амалга ошади. Дарснинг тарбиявий мақсади ўқувчи шахсида муайян ахлоқий, эстетик, эмотционал ва иродавий сифатларни шакллантиради.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. "Баркамол авлод-Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори ". И. А. КАРИМОВ. 1998.
2. "Муҳаббат фарзанди". Янглиш Егамова. 2016. Ташкент Академия нашри.
3. Каримов.И.А. Юксак маънавият − енгилмас куч. Т.: Маънавият, 2008. - 108. б. 84-86.

ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ ЎҚИТИШДА МАСОФАЛИ ТАЪЛИМНИНГАҲАМИЯТИ

Фозилов Мирвоҳид Мирсултонович

Гулистон давлат университети

Филология факультети

“Инглиз тили ва адабиёти” кафедраси ўқитувчиси

Масофали таълим (МТ) - бу ўқитувчи ва таълим олувчи бир-биридан узок масофада жойлашган булиб, ўкув жараёни замонавий ахборот ва телекоммуникация технологиялари орқали масофадан туриб олиб бориладиган таълимдир.

Интернет орқали масофали таълим - бу таълим олувчига ўкув материали ва ўқитувчи билан ўзаро мулоқоти Интернет тармогининг техник, дастурий ва бошқарув воситаларини қўллаган ҳолда етказиладиган таълимдир.

Ривожланган давлатларнинг кўпчилигида узоқлашган таълимга талабалар катта қизиқиш билдирмоқда. АҚШда, маълумотларга кўра олий таълим муассасаларининг 50% и масофавий онлайн дастурларни таълим жараёнининг асосий қисми сифатида ишлатмоқда.

Масофали таълимнинг ажралиб турадиган жихати таълим олувчиларнинг ўзи замонавий ахборот технологияларини ишлатадиган ривожланган ахборот ресурсларини ишлатиш орқали зарурий билимларни олишлари мумкинлигидир. Ахборот ресурслари сифатида олинган маълумотлар ва билимлар базаси, мультимедия, таълим берувчи ва назорат қилувчи тизимлар, видео - ва аудиоёзувлар, электрон кутубхоналар - анъанавий дарсликлар ва услубий кўрсатмалар билан биргаликда кенг аудитория учун таълимнинг ягона таксимланган сохасини яратади.

Видео ва телевизион маърузалар, мунозара дарслари, компьютерли видео ва матнли конференцияларнинг ўтказилиши, таълим олувчиларнинг ўқитувчи билан ҳар куни компьютер орқали алоқага киришиши масофали таълимнинг анъанавий

1-SHO‘BA
MUSTAQIL TA’LIM VA QO‘SHIMCHA KURSLAR – TA’LIM KVALIMETRIYASI KAFOLATI

Tilavov I., Avliyoqulov A.
Matematika darslarida mustaqil ta’limni tashkil etish texnologiyasidan foydalanish…….5
Шавкиева Д.
Талабаларимизнинг ижодий фаолиятини ва фанларнинг назарий аҳамиятини оширишда мустақил ишларнинг афзалликлари…………………………………………….7
Фозилов М.
Хорижий тилларни ўқитишда масофали таълимнингаҳамияти…………………………9
Кунназарова Ш.М.
Мустақил таълимнинг талабалар онгини ривожлантиришдаги ўрни…………………10
Мамадалиева Н.
Касбий компетентлик ва уни ривожлантириш……………………………………..…12
Ostonova G.R.
Usta va shogird odobi. Ularning xalq amaliy san’atiga qo‘shgan hissasi…………………..13
Nuratdinova J.
To teach critical thinking……………………………………………………………...15
Сатторов А.
Организация самостоятельной работы студентов………………………………………16
Дланова П.
Педагогическое стимулирование самовоспитания……………………………………...17
Иманбаева З.
Методы активизации познавательной деятельности студентов………………………..19
Иманбаева З.
Проведение недели иностранного языка как одно из средств развития иноязычной коммуникативной компетенции студентов неязыковых специальностей……………20
Камалова Д.А.
Принципы и задачи организации внеклассной работы по английскому языку………21
Сакиева О.Б.
Олий математика фанидан мустакил ишларини бажаришда математик пакетлардан фойдаланиш хусусиятлари………………………………………………………………..23
Shavkieva D., Akhmedova Z.
The role of grammar games in teaching English…………………………………………...25
Karimova U.
Political speech simple analysis and challenges…………………………………………….26
Xatamova S., Mamajonova F.
Masofaviy ta’lim – uning o‘ziga xos jihatlari……………………………………………28
Tojiyev X., Suyunova D.
Shekspir sonnetasining qiyosiy tahlili…………………………………………………….30
Бўрибоева А.
Мактаб ёшидаги ўқувчиларга инглиз тилини ўргатишининг замонавий услублари....33